

Lausunnon antaminen valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

KH § 45

Selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut luonnoksen uudeksi valtionosuusjärjestelmäksi ja -lainsäädännöksi. Valtiovarainministeriö pyytää kunnilta lausuntoa lakiluonnoksesta 4.4.2014 mennessä.

Ehdotetussa järjestelmässä väestön ikärakenteen merkitys valtionosuuksien määräytymistekijänä pienenee, mutta säilyy edelleen merkittävimpänä kriteerinä. Sairastavuuden painoarvo kasvaa. Kriteerien määrää on kokonaisuuksena vähennetty. Osana uudistusta painopistettä siirretään kustannusten tasaamisesta tulojen tasaamiseen, kun aiemmin esimerkiksi verotulotasaus on rahoitettu kuntien keskinäisellä järjestelmällä.

Uudistus ei vaikuta valtionosuuksien kokonaisrahoitusmäärään, vaan ainoastaan niiden jakamiseen eri kuntien kesken.

Uuden järjestelmän kriteerit ovat ikärakenne, sairastavuus, työttömyysaste, kaksi- ja vieraskielisyys, asukastiheys, saaristoisuus ja väestön koulutustausta. Näistä ikärakenteen merkitys on noin 70 prosenttia ja sairastavuuden 25 prosenttia, joten muiden kriteerien merkitys on ainoastaan noin 5 prosenttia. Lisäksi kunnille maksettaisiin lisäosia, joiden perusteena ovat syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus ja saamelaiden kotiseutualueeseen kuuluminen.

Verotulojen perusteella maksettavaa valtionosuuksien tasausta esitetään uudistettavaksi siten, että jatkossa tasausraja olisi 100 % kuntien keskimääräisistä verotuloista, mutta rajan alapuolella oleville kunnille korvattaisiin puuttuvasta verotulosta ainoastaan 80 %. Rajan yläpuolella olevien kuntien maksama tasausvähennys muuttuisi progressiiviseksi, mutta varsin lievästi.

Lisäksi perusopetuksen kotikuntakorvausjärjestelmää esitetään muutettavaksi siten, että kuntien väliset erot perushinnoissa poistetaan.

Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2015 alussa. Lakiluonnoksessa esitetyllä tavalla tarkasteltuna Puumalan kunnan valtionosuusrahoitus olisi kasvanut vuoden 2014 tasossa noin 140 000 eurolla (59 euroa/as) nykyjärjestelmään nähden. Uudistuksen toteuttamiseen esitetään viiden vuoden siirtymäaikaa, joten muutos astuisi voimaan portaittain.

Lausuntoluonnos liitteenä 20.

(Valmistelija kunnanjohtaja Matias Hilden, p. 050 375 8541).

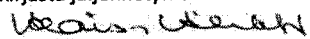
Kunnanjohtajan ehdotus: Kunnanhallitus päättää antaa valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta liitteenä olevan lausunnon.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet:
Tiedoksi:

Hallintosihteeri
valtiovarainministerio@vm.fi

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta sekä 2.4.2014 yleisesti nähtävänä olleesta pöytäkirjasta jäljennetyn otteen oikeaksi todistaa Puumalassa 3.4.2014

Annakaisa Arilahti, pöytäkirjanpitäjä

Puumalan kunnan lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Luonnos uudeksi valtionosuusjärjestelmäksi on monella tapaa hyvin perusteltu ja tarpeellinen, ja valmistelutyön laatu on ollut erinomainen. On hyvä, että järjestelmä edelleen tunnustaa monipuolisesti kuntien toisistaan poikkeavat olosuhteet ja tarvetekijät.

Puumalan kunta haluaa erikseen lausua kuitenkin seuraavista seikoista:

1. Ongelmallisin muutos koskee uutta verotulotasausjärjestelmää, johon on haettu kannustavuutta. Mikäli voimalaitosten kiinteistöveron vaikutusta ei huomioida, ovat muutoksessa suurimmat häviäjät kaikista heikoimman veropohjan kuntia, joiden mahdollisuudet myös veropohjan parantamiseen ovat kuitenkin heikoimmat. Suurimmat hyötyjät ovat puolestaan keskimääräisen veropohjan kunnat, ja keskimääräistä vahvemman veropohjan kuntien tasausvähennys on lievästä progressiosta huolimatta erittäin maltillinen.

Kannustavuus on ilman muuta tavoiteltava elementti, mutta mielekkäämpi ja oikeudenmukaisempi tapa olisi tehdä tasauslisä regressiiviseksi, eli tasausprosentti pienenisi tasausrajan lähestyessä. Muutos esitettyyn järjestelmään nähden voitaisiin rahoittaa muuttamalla tasausvähennys esitettyä progressiivisemmaksi.

2. Puumala saaristokuntana on tyytyväinen siihen, että saaristoisuus on edelleen otettu huomioon saaristokuntien osalta aiemman tasoisena. Myös saaristo-osakuntien huomioiminen olisi edelleen perusteltua, sillä saaristo-osakunnille aiheutuu saaristoisuudesta kustannuksia, joita valtionosuusjärjestelmä ei muilla kriteereillä pysty tunnistamaan. Saaristo-osakuntien kriteeri tulisi kuitenkin rahoittaa esimerkiksi ikärakenteen mukaan määräytyvästä rahoituksesta, eikä jakamalla sinänsä vähäinen, mutta saaristokunnille tärkeä 14,3 miljoonaa euroa useammille kunnille.
3. Vieraskielisyyskriteerille on uudessa järjestelmässä asetettu varsin suuri painoarvo, varsinkin kun otetaan huomioon, että vieraskielisten kunnallisten palvelujen käyttö on muuta väestöä vähäisempää. On selvää, että vieraskielisyyden tulee olla yksi kriteereistä, mutta sen painoarvo (n. 500 miljoonaa euroa) on Puumalan kunnan mielestä yliarvioitu, kun vertaa sen painoarvoa esimerkiksi kaksikielisyyteen, jonka laskennalliset kustannukset on arvioitu 90 miljoonaksi euroksi.
4. Yleisellä tasolla on todettava, että uudistuksen selvät hyötyjät ovat pääkaupunkiseudun kunnat yleisesti ja lisäksi valtaosa suurimmista kaupungeista. Näillä alueilla on jo nyt selvästi muuta maata alhaisempi veroaste, ja yksi pelko on, että uudistuksen myötä kuntien veroprosenttierot kasvavat entisestään. Yksi keino tämän kehityksen ehkäisyyn olisi ensimmäisessä kohdassa mainittu muutos verotulotasaukseen.